

Kuinka saada riittämään viisi leipää ja kaksi kalaa?

Sirpa Pietikäinen,
Euroopan parlamentin jäsen

”Resurssin” laaja määritelmä

- Mitä resurssit ovat: ei pelkästään teollisuuden raaka-aineita kuten öljyä ja metalleja, vaan myös luonnon monimuotoisuutta, maaperän ja vesistöjen hyvinvointia, puhdasta ilmaa ja muita ekopalveluita

Resurssitehokkuus – mitä se on?

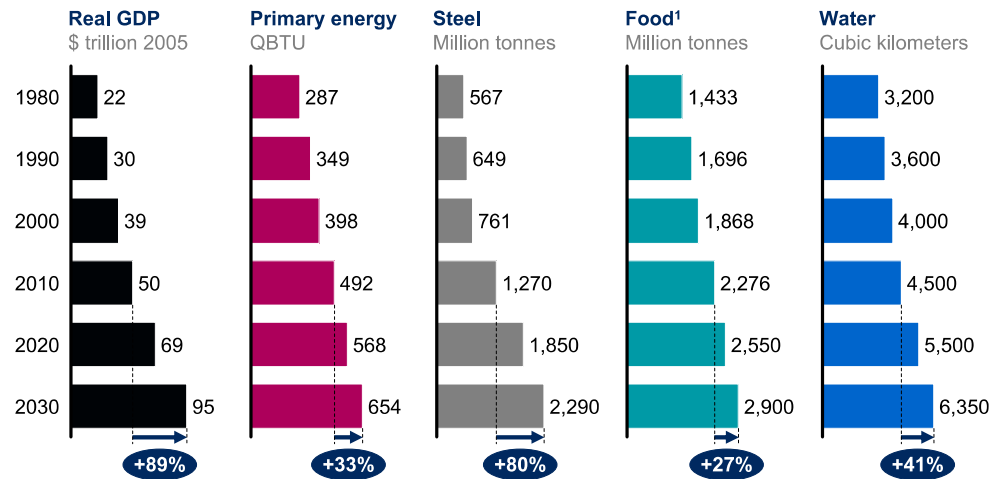
- ”kymppikerroin”: sama hyvinvointi ja ansiot kymmeneksellä resursseja
- Suljetut tuotantoketjut:
 - ”Ekodesign”: vanha tuote materiaaliksi uudelle
 - Tuotteiden kirjon jatkuvasti kasvaessa maapallon resurssien määrä pysyy vakiona: järjestelmässä tilaa uudelle vain, jos vanhaa tehostetaan uuden tarvitseman verran
 - Nykyinen ekologista suunnittelua koskeva direktiivi kattaa pelkästään energiaa käyttävät ja energiankäyttöön tiiviimmin linkittyvät tuotteet: laajennus kattamaan koko tuotekirjo
 - Tuotteiden suunnittelu kierrätettäväksi
 - Lainsäädännön merkitys rajoittuu EU-rajojen ulkopuolelle
 - ”Vuokrayhteiskunta”

...

- **Urbaanit kaivokset:** arvometallit löydettävä olemassa olevista tuotteista (kännyköistä, tietokoneista, virtapiireistä...), ei aina vain uusista luonnonkaivoksista
 - Elektronista jätettä koskeva WEEE-direktiivi
- **Todellinen jätehierarkia:**
 - Elinkaariajattelu: painopiste jätteen synnyn ehkäisyssä
 - Milloin jätteestä jätettä ja milloin on resurssi – ”jätteen” uusi määritelmä?
- **Käyttöhierarkia:** Ei koskematonta luonnonresurssia tuotantoketjuun, jos materiaali mahdollista saada kierrätetyistä tuotteista

Resurssien kysyntä jatkaa kasvuaan

Demand for most resources has grown strongly since 2000, a trend that is likely to continue to 2030

¹ Only cereals.

Lähde: IEA, UNEP, McKinsey

Lähde: Noponen, Sitra 2013

Planeettamme kantokyvyn rajat ylitetty?

TRANSRESSING PLANETARY BOUNDARY	BEFORE	AFTER	Reference
CLIMATE CHANGE			IPCC AR4; NDAA
NITROGEN OVERLOAD PHOSPHORUS OVERLOAD			Carpiener et al., 2011; www.regionshills.org
LAND USE FRESHWATER USE			Scheffer et al., 2001; Gordon et al., 2009
OCEAN WARMING OCEAN ACIDIFICATION OVERFISHING NUTRIENT OVERLOAD			WRI 2011; Reefs at Risk Revisited; Hughes et al., 2009.

Lähde: Rockström&Wijkman:
Bankrupting Nature (2012)

Otsoonikato

Ilmastonmuutos

Ilmakehän aerosolit

Biokemiallinen taakka

Merien happamoituminen

Planeettamme rajat

Makean veden kysyntä

Luonnon monimuotoisuuden kato

Maaekosysteemien muuttuminen

Kemikalisoituminen

Lähde: Rockström&Wijkman:
Planetary Boundaries (2012)

EU:n resurssitehokkuustiekartta

- Pääpaino resurssitehokkuudessa siellä, missä sillä suurin vaikutus: liikenteessä, rakennuksissa ja ruoan tuotannossa
- Verotuksen painopisteen muutos: työn verotuksesta resurssien käytön ja ympäristölle haitallisten toimien verottamiseen
- Selkeät tavoitteet ja indikaattorit 2013?

Indikaattorit ja ympäristökirjanpito

- Mitä ovat resurssi-indikaattorit ja ympäristökirjanpito?
 - Erilaiset tilastot, mittarit ja indikaattorit rakentavat pohjaa sille, millaisena yhteiskuntamme, yritystemme ja koko maailman tila näyttäytyy. Tilastot rakentavat myös sitä tietoperustaa, jolle poliitikkojen päätöksenteko rakentuu.
 - Pelkkä BKT:n mittaaminen ei riitä
 - Indikaattoreilla mitataan jo mm. hiilijalanjälkeä; kattavamman mittariston kehittäminen käynnissä (kts. mm. European Environmental Agency)
 - EU-lainsäädäntö ympäristökirjanpidosta
 - verrannollisen tilinpidon merkitys suuri: ympäristöpolitiikkaa mahdotonta arvioida ilman kunnollista tietopohjaa
 - mm. energiaa, vettä, metsiä, jätevirtoja ja ekosysteemipalveluja koskevien tietojen tilinpito

Tiekartan tuolle puolen: tarve kattavalle työkalupakille

- Yritysten kirjanpito, luottoluokitukset, johdon palkitseminen, verotus...
 - Yrityksiä koskevien kirjanpitovelvollisuuksien muuttaminen sisällyttämään pakollisen resurssikirjanpidon
 - Resurssien käyttö, ekologiset ja sosiaaliset indikaattorit huomioon valtioiden ja yritysten luottoluokituksissa
 - Johdon palkitsemisessa katse pitkälle tähtäimelle kestäväan kasvuun, ei neljännesvuosituloksiin
 - Verotuksen muutos

...

- EU- ja kansallisten budjettien ilmasto- ja resurssijalanjäljen mittaaminen
- Euroopan kehitys pankin ja kansainvälisten kehitys pankkien lainapäätösten ilmasto- ja resurssijalanjäljen mittaaminen
- Kehitys- ja tutkimustyö
- Haitallisten tukien poisto

European Resource Efficiency Platform (EREP)

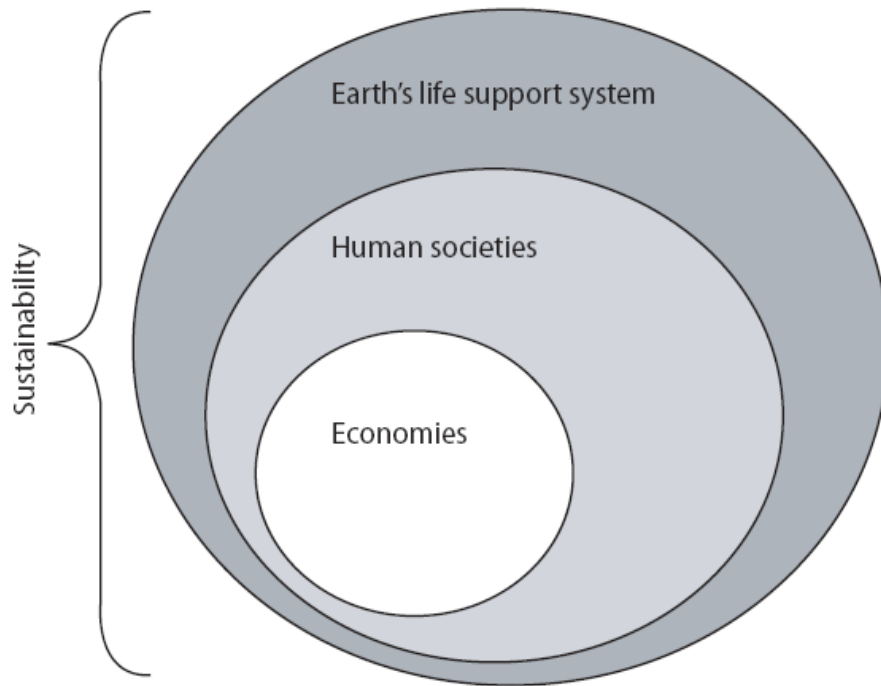
- Keväällä 2012 ympäristökomissaari Potocnikin perustama, resurssitehokkuutta pohtiva korkean tason työryhmä.
- Työryhmän päämäärä: laatia konkreettiset työkalut resurssitehokkuuden edistämiseen Euroopassa.
 - Kesäkuu 2013: lyhyen tähtäimen toimet, ”low hanging fruits”
 - 2014: pitkän tähtäimen lainsäädäntätoimet ja muutokset
- Työryhmän jäsenet koottu yhteiskunnan eri aloilta ja kaikista jäsenmaista. Ryhmän jäseniin lukeutuvat mm. komissaari Olli Rehn, Tanskan, Saksan ja Italian ympäristöministerit, UNEP:n Achim Steiner ja OECD:n pääekonomisti Pier Carlo Padoan.
 - Sirpa Pietikäinen yksi neljästä työryhmän meppijäsenistä

Entä se kilpailukyky?

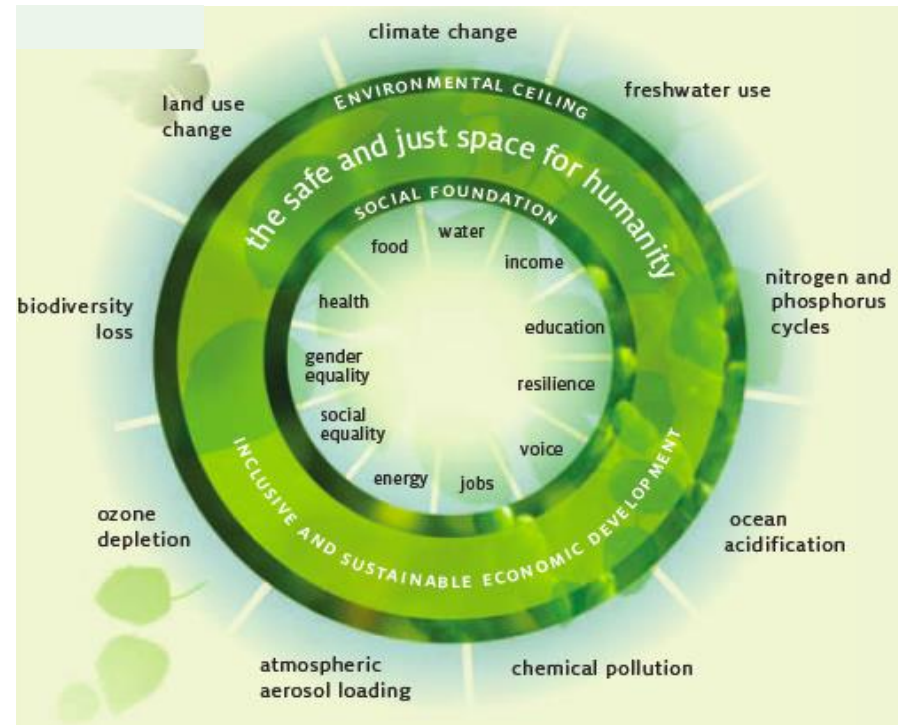
- Kilpailu niukentuvista resursseista: vähemmällä enemmän tekeminen on kilpailuetu (Eurobarometri 2011: 75% eurooppalaisista yrityksistä kokenut käyttämiensä materiaalien kustannustennousun, 90% olettaa resurssikustannusten nousevan huomattavasti tulevaisuudessa)
- Esimerkkejä resurssitehokkuuden tuomista säästöistä
 - UK: jo pienellä energiankäytön tehostamisella energian ja veden käytössä sekä tehokkaammalla kierrättämisellä 28 mrd. € vuosittaiset säästöt
 - EU:n energiatehokkuusdirektiivin täysinäinen toimeenpano säästäisi keskimäärin 1.000€/vuosi/talous
 - -20% hiilidioksidipäästöjä saisi aikaan n. 52mrd € vuosittaisen säästön terveydenhoitokuluissa
- Parantamalla resurssitehokkuutta Euroopan BKT voisi kasvaa 240-380 mrd. euroa ja synnyttää 1,4 – 2,8 miljoonaa työpaikkaa.

Uusi ja vanha talouden paradigma

Vanha

Uusi

Lähde: Rockström&Wijkman:
Bankrupting Nature (2012)

Vihreää infrastruktuuria

- Komission 2010 käynnistämä ohjelma
 - Luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen
 - Maiseman yhtenäistäminen
 - Ekosysteemipalvelujen säilyttäminen (sadevesien imeytys, pienhiukkasten sitominen, puhdas vesi, melun ja kuumuuden torjunta, virkistäytymisen paikat)
- Komission tiedonanto 2013 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0249:FIN:FI:PDF>
 - Vihreä infrastruktuuri (VI) on aluepolitiikkaa: mainittu koheesio- ja sosiaalirahaston investointien prioriteettiteemana
 - VI vastaa ilmastonmuutokseen: VI rooli maatalous- ja metsäpolitiikan viherryttämisessä sekä luonnonkatastrofien ehkäisyssä
 - VI rooli EU:n luontopääoman säilyttäjänä:
 - CAP 1. pilari rahoittaa viljelykäytöstä luopumista sekä maa-alueiden pirstaloimista
 - CAP 2. pilari rahoittaa ei-tuotannollisia investointeja, kuten suojakaistat, pengerrykset, säilyttämistoimenpiteet)
 - Muita olemassa olevia rahoitusvälineitä:
 - Horizon2020, Verkkojen Eurooppa, Euroopan meri- ja kalatalousrahasto
 - Yksityissektorin rahoitus: komissio tutkii innovatiivisia rahoitusmekanismeja yksityiselle sektorille yhdessä Euroopan investointipankin kanssa
- Mosaiikkisuojaus: kolmannes kaavoitustilasta monimuotoisuuden suojeluun

- Käsittely parlamentissa

http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/envi/re/943/943057/943057en.pdf

- Vihreä infrastruktuuri (VI) integroitava kaikkiin EU-politiikan alueisiin (läheinen kontaktipinta mm. metsä, vesi, ilmastonmuutos, luonnonkatastrofien ehkäisy)
- VI oltava etusijalla maankäytön suunnittelussa
- VI-hankkeet integroitava rahoituskauden 2014-2020 instrumentteihin
 - CAP
 - Koheesiopolitiikka

Life-rahoitus

- Edellä mainittujen rahoitusinstrumenttien lisäksi merkittävä rahoituskanava on LIFE+ (1992 -)
 - Ympäristöministeriö hallinnoi Suomessa
 - Hankkeiden kesto 2-5 vuotta
 - Mahdollista hakea yksin, tavallisemmin muutama kumppani (ei tarvita kv. Kumppania)
 - Hankkeiden hyväksymisprosentti korkea (30-40 %)
 - Kolme osa-aluetta:
 - Luonto ja biologinen monimuotoisuus
 - Ympäristöpolitiikka- ja hallinto
 - Tiedotus ja viestintä

Linkkejä

- Resurssitehotiekartta:
http://ec.europa.eu/environment/resource_efficiency/pdf/sec2011_1068_final.pdf
- Komission tiekartta vähähiilisestä taloudesta 2050 ja taustaa:
http://ec.europa.eu/clima/policies/roadmap/documentation_en.htm
- European Climate Foundation: Roadmap 2050:
<http://www.roadmap2050.eu/>
- EPC "Green revolution: making eco-efficiency driver for growth"
http://www.epc.eu/documents/uploads/pub_1401_green_revolution.pdf
- www.sirpapietikainen.net, sirpa.pietikainen@ep.europa.eu
- European Resource Efficiency Platform:
http://ec.europa.eu/environment/resource_efficiency/re_platform/index_en.htm
- Vihreä infrastruktuuri
<http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/>

Kiitos osallistumisestasi!

- Tästä ja muista aiheista voit lukea lisää osoitteesta www.sirpapietikainen.eu
- Samalta sivulta voit myös tilata uutiskirjeeni

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Sirpa', is positioned in the lower right area of the slide.